

БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ  
ФАКУЛЬТЕТ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ КОММУНИКАЦИЙ  
Кафедра компьютерной лингвистики и лингводидактики

**Реферат дипломной работы**  
**СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ КОМПЬЮТЕРНОГО АНАЛИЗА**  
**ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ**

НЕБЫШИНЕЦ Мария Сергеевна  
Руководитель Воронович Валерий Викторович

Минск, 2021

## РЕФЕРАТ

Дипломная работа на 67 страницах включает введение, реферат, три главы основной части, заключение, 3 приложения, 10 рисунков, 3 таблицы и 67 использованных источников.

**Ключевые слова:** квантитативные исследования, методология литературоведения, междисциплинарность, анализ социальных сетей, визуализация, теория графов.

**Цель исследования** – осуществить компьютерное моделирование систем персонажей произведений разных жанров с использованием методологии анализа социальных сетей.

**Актуальность исследования** определяется возрастанием интереса к применению квантитативных методов в современном гуманитарном дискурсе, а также малой представленностью количественных исследований в белорусском литературоведении.

**Теоретическая значимость** исследования заключается в возможности использования результатов работы в дальнейший научных изысканиях по теме.

**Практическая значимость** видится в потенциале применения полученных результатов в отечественном литературоведении и научно-педагогической сфере, а также в воспроизводимости методики анализа, представленной в данной работе.

**Научная новизна** состоит в том, что в работе делается попытка систематизировать имеющиеся теоретические основы наряду с конкретными примерами практического применения методологии компьютерного изучения литературы.

**Объект исследования** – элементы диалоговой репрезентации систем персонажей литературных текстов.

**Предмет исследования** – диалоговые фреймы, извлекаемые из текстов произведений.

**Материал исследования** – пьесы «Раскіданае гняздо» Я. Купалы и «Пінская шляхта» В. Дунина-Марцинкевича, первая часть романа «Каласы пад сярпом тваім» В. С. Короткевича.

В ходе исследования применялись **методы** контент-анализа и классификации, структурно-функциональный метод, метод анализа социальных сетей, методы формализации и материального моделирования, метод сравнительного и статистического анализа.

Результаты исследования были апробированы на 77-ой научной конференции студентов и аспирантов БГУ, Минск, 07.04.2020; 78-ой научной конференции студентов и аспирантов БГУ, Минск, 13.05.2021.

Автор работы подтверждает, что приведенный в работе материал объективно отражает состояние исследуемого процесса, а все заимствования из источников сопровождаются ссылками на их авторов.

## РЭФЕРАТ

Дадзеная дыпломная праца складаецца з уводзін, трох глаў, заключэння і спісу выкарыстанай літаратуры. Аб'ём працы складае 67 старонак. Праца ўключае 9 малюнкаў, 3 табліцы. Спіс выкарыстанай літаратуры ўтрымлівае 67 пазіцый.

Ключавыя словы: колькасныя даследаванні літаратуры, метадалогія літаратуразнаўства, міждысцыплінарнасць, аналіз сацыяльных сетак, візуалізацыя, тэорыя графаў.

Мэта даследавання – ажыццявіць камп'ютарнае мадэляванне сістэм персанажаў твораў розных жанраў з выкарыстаннем метадалогіі аналізу сацыяльных сетак

Аktуальнасць даследавання вызначаецца ўзрастаннем цікавасці да выкарыстання колькасных метадаў у сучасным гуманітарным дыскурсе разам з нешматлікай прадстаўленасцю падобных даследаванняў у беларускім літаратуразнаўстве

Тэарэтычная значнасць даследавання заключаецца ў магчымасці выкарыстання вынікаў працы ў далейшыя навуковыя пошукі па тэме.

Практычная значнасць бачыцца ў патэнцыяле прымянення атрыманых вынікаў у айчынным літаратуразнаўстве і навукова-педагагічнай сферы, а таксама ў ўзнаўляльнасці метадыкі аналізу, прадстаўленай у дадзенай працы. Навуковая навізна складаецца ў тым, што ў працы робіцца спроба сістэматызаваць існуючыя тэарэтычныя асновы нароўні з канкрэтнымі прыкладамі практычнага прымянення метадалогіі камп'ютэрнага вывучэння літаратуры.

Аб'ект даследавання – элементы дыялогавай рэпрэзентацыі сістэм персанажаў літаратурных тэкстаў. Прадмет даследавання: дыялоговыя фрэімы, якія выбіраюцца з тэкстаў твораў.

Матэрыял даследавання – п'есы «Раскіданае гняздо» Я. Купалы і «Пінская шляхта» В. Дуніна-Марцінкевіча, першая частка рамана «Каласы пад сярпом тваім» В. С. Караткевіча.

У ходзе даследавання выкарыстоўваліся метады кантэнт-аналізу і класіфікацыі, структурна-функцыянальны метады, метады аналізу сацыяльных

сета, метады фармалізацыі і матэрыяльнага мадэлявання, метады параўнальнага і статыстычнага аналізу.

Вынікі даследавання былі апрабаваныя на 77-ай навуковай канферэнцыі студэнтаў і аспірантаў БДУ, Мінск, 07.04.2020; 78-ай навуковай канферэнцыі студэнтаў і аспірантаў БДУ, Мінск, 13.05.2021.

Аўтар працы пацвярджае, што прыведзены ў працы матэрыялы аб'ектыўна адлюстроўвае стан даследнага працэсу, а ўсе запазычаныя з крыніц суправаджаюцца спасылкамі на іх аўтараў.

## ABSTRACT

Present paper consists of an introduction, 3 chapters, conclusion, bibliography containing 67 sources and a supplement section containing 3 items. Total volume of the diploma work is 67 pages. The work includes 9 illustrations, 3 tables.

Key words: quantitative research in humanities, literary analysis, interdisciplinarity, social network analysis, graph theory, data visualization.

The relevance of the study is determined by the increasing interest in the application of quantitative methods in modern humanitarian discourse and low representation of quantitative research in Belarusian literary studies.

Theoretical significance of the study lies in the possibility of using the results of the work in further scientific research on the topic.

Practical significance is seen in the potential application of the results obtained in the domestic literary studies and scientific and pedagogical sphere, as well as in the reproducibility of the method of analysis presented in this work.

Scientific novelty lies in the fact that the work is an attempt to systematize the existing theoretical framework along with specific examples of the practical application of the methodology of computer study of literature.

The object of the research – the elements of dialog representation of the character systems of literary texts.

Subject of the research – dialog frames extracted from the texts of works.

Material for the study – plays "Raskidanaye Gnyazdo" by Y. Kupala and "Pinskaja shlyaheta" by V. Dunin-Martsinkevich, the first volume of the novel "Spikes under your sickle" by V. Korotkevich.

The aim is to carry out computer modeling of character systems of literary texts of different genres using the methodology of social network analysis.

The following methods were used in the diploma work: methods of content analysis and classification, structural-functional method, method of analysis of social networks, methods of formalization and material modeling, method of comparative and statistical analysis.

The results of the study were approbated at the 77th scientific conference of undergraduate and graduate students of Belarusian State University, Minsk, 07.04.2020; the 78th scientific conference of undergraduate and graduate students of Belarusian State University, Minsk, 13.05.2021.

The author confirms that the material presented in the work objectively reflects the state of the process under study, and all borrowings from the sources are accompanied by references to their authors.